

Muistutus Länsisataman satamatunnelin asemakaavasta ja asemakaavan muutoksesta

Diaarinumero: HEL 2021-012679

Lapinlahti-säätiö sr:n sääntöjen mukaan säätiön tarkoituksiin kuuluu Lapinlahden alueen rakennus- ja kulttuurihistorian sekä puiston luontoarvojen vaaliminen ja suojelu. Säätiön kotipaikka on Helsinki.

Lapinlahti-säätiö painottaa, että Lapinlahden alue kokonaisuudessaan sisältyy Museoviraston Valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY).

Alueidenkäyttölain 54 § mukaan rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää. Esillä oleva satamatunnelin kaava hävittäisi Lapinlahden alueen kulttuuriympäristöä muuttamalla englantilaistyyppisen puiston näkymiä ja maisemallista ilmettä perusteellisesti. Satamatunnelin kaavaesitys myös hävittää alueen korvaamattomia luontoarvoja ja uhkaa Suomen ainoaa elinvoimaista kirvelilattakoin esiintymää, vaikka kyseinen perhonen on erityisesti suojeltava laji.

Lapinlahti-säätiö katsoo, että satamatunnelin aukon sijoittamista eteläisemmäksi, Porkkalankadun varteen, ei ole riittävästi selvitetty.

1. Satamatunnelin asemakaavaesitys on ristiriidassa Lapinlahden sairaalapuiston asemakaavan kanssa

Satamatunnelin kaavaesitys on ristiriidassa voimassa olevan Lapinlahden sairaalapuiston suojeluun tähtäävän asemakaavan kanssa. Vuonna 2012 hyväksytyn kaavan mukaan sairaalan päärakennus, sen piharakennukset ja niitä ympäröivä puisto muodostavat ainutlaatuisen, valtakunnallisesti arvokkaan kulttuurihistoriallisen kokonaisuuden. Alue on kaavan mukaan kokonaisuutena arvokas niin rakennustaiteellisesta, historiallisesta, kaupunkikuvallisesta, virkistyksellisestä kuin maisemallisestakin näkökulmasta sekä kasvillisuutensa osalta. Voimassa olevan sairaalapuiston kaavan tavoitteena on suojella puistoa vahvistaen maisemapuutarhan piirteitä, pyrkien rauhalliseen oleskelupuistoon. Lapinlahden sairaalapuiston asemakaavaselostuksen mukaan alueen keskeisiin suojelukohteisiin kuuluu historiallinen sairaalapuisto kokonaisuudessaan.

Sairaalapuiston voimassa olevan asemakaavan mukaan ”Maanalaiset tilat sekä maanpäälliset rakenteet on sijoitettava, louhittava ja lujitettava siten, ettei niistä tai niiden rakentamisesta aiheudu vahinkoa historiallisen puiston suojeluarvoille, rakennuksille, rakenteille tai istutuksille.”

Voimassa oleva asemakaavassa on otettu huomioon mahdollinen keskustatunneli (kaavamerkintä ma-l), kuitenkin niin että alueelle sijoittuu vain maanalainen osuus. Voimassa olevan kaavan mukaan aluetta tulee säilyttää puistomaisena tai kunnostaa historialliseen puistoon sopivaan asuun. Satamatunnelin kaavaesityksessä sen sijaan on esitetty betonikannelle rakennettavaa viheraluetta, johon ei kuitenkaan voi istuttaa puita. Satamatunnelin kaavaesitys ei tältäkin osin vastaa voimassa olevan asemakaavan määräyksiä.

Lapinlahden sairaalapuiston moninaisten arvojen suojan vahvistamiseksi voimassa olevan asemakaavan suojelutavoitteet tulee ohjata myös välittömästi Lapinlahden sairaalapuiston etelä- ja länsipuolella sijaitsevan puistokaistaleen kaavoitusta.

2. Satamatunnelin asemakaavaesitys on ristiriidassa alueidenkäyttölain sekä kaupunkiympäristölautakunnan ja kaupunginvaltuuston päätösten kanssa

Voimassa olevan asemakaavan linjaukset saivat uuden vahvistuksen 11.12.2018, kun alueen kaavoitusperiaatteet hyväksyttiin Helsingin kaupunkiympäristölautakunnassa. Periaatteissa todetaan, että nykyinen kaava suojelee historiallista maisemapuistoa ja sen ominaispiirteitä. Lautakunta totesi, että uhanlaisen kirvelilattakoin esiintymien turvaaminen on keskeistä. Maanalaisten rakenteiden sijoittamisessa tulee ottaa huomioon puiston arvot, eikä toimenpiteillä saa olla pysyvästi niitä heikentäviä vaikutuksia. Lapinlahden alueen osalta satamatunnelin asemakaava ei vastaa kaupunkiympäristölautakunnan 11.12.2018 tekemää suunnitteluperiaatepäätöstä.

Asemakaavaesitys ei myöskään vastaa kaupunginvaltuuston 3.2.2021 edellyttämää jatkosuunnittelua, jossa tulee selvittää mahdollisuudet Länsisatamasta Länsiväylälle suunniteltavan tunnelin rakentamiselle siten, että se ei vaikuta kielteisesti Lapinlahden sairaala-alueen luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvoihin. Tunneliaukon sijoittamista Porkkalankadun varteen, joka säästäisi Lapinlahden alueen kulttuurihistoriallisia arvoja ja luontoarvoja, ei ole selvitetty kaupunginvaltuuston edellyttämällä tavalla.

Kaavoittaja on kaupunkiympäristölautakunnan ja kaupunginvaltuuston päätösten vastaisesti päättänyt esittämään tunnelivaihtoehtoa (ns. vaihtoehto A), joka merkittäväällä tavalla heikentää Lapinlahden alueen luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvoja.

A-vaihtoehdon valintaa on kaavaesityksessä perusteltu aikataulu-, kustannus- ja toteutettavuussyillä. Nämä eivät ole päteviä perusteluja asemakaavoituksessa.

Alueidenkäyttölain (132/1999) 54 §:n 2 momentin mukaan asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle. Rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää.

3. Satamatunnelin asemakaavaa ei tule ulottaa voimassa olevan puistoa suojelevan asemakaavan alueelle.

Sairaalapuistolla on kaavamerkintä VP/s (Historialliseen sairaalakokonaisuuteen liittyvä puistoalue, joka on historiallisesti ja puutarhakulttuurin kannalta sekä maisemakuvallisesti ja kasvillisuudeltaan arvokas). Satamatunnelin kaavaesitys uhkaa sairaalapuiston kulttuurihistoriallisesti arvokkaita maisemanäkymiä ja puiston uniikkia kasvillisuutta.

Lapinlahden puiston alue on vuosien saatossa merkittävästi pienentynyt, viimeksi Ilmarisen talon rakentamisen myötä. Puistoalueen jatkuva kaventaminen, nyt hävittämällä puiston etelälaita Satamatunnelin suuaukolla ei ole enää hyväksyttävissä. Lapinlahti-säätiö yhtyy Museoviraston ja kaupunginmuseon kannanottoon: "Rakennetun kulttuuriympäristön osalta Museovirasto yhtyy kaupunginmuseon kantaan (kaupunginmuseon lausunto 5.1.2023), että Lapinlahden historialliseen sairaalapuistoon, joka on suojeltu asemakaavassa vuonna 2012, osin sijoittuva linjaus suuaukkoineen, pystynousuineen ja maanpäällisine osuuksineen ei ole mahdollinen."

Satamatunnelin asemakaavaesitys ulottuu sairaalapuiston eteläosaan, sekä puiston asemakaavoitetulle alueelle että puiston eteläisimpään osaan, joka on osa RKY-alueetta. Voimassa olevan asemakaavan mukaan alueella sijaitsee historiallisesti arvokkaita puuryhmiä (kaavamerkinnät hpp ja hpp-1) ja historiallisen puistosommitelman kannalta tärkeitä yksittäispuita. Nämä ovat 1800-luvulta peräisin olevia istutettuja puistopuita.

Satamatunnelin asemakaavaluonnoksessa esitettyä suojaviheralueiden (EV) poistoa ei ole hyväksyttävissä, sillä kyseessä on Lapinlahden puiston tärkein suojaviheralue, jota nyt esitetään tuhottavaksi.

Tunnelin suuaukon rakentamisen myötä joitain puita joudutaan kaatamaan ja puiden määrä vähenee. Satamatunnelin ympäristövaikutuksia arvioitaessa tulee lisäksi huomioida, että tunnelikaukalon pohjoispuolelle on tarkoitus sijoittaa Länsibaana, joka osaltaan tulee hävittämään puiston etelälaidan puustoa. Ilman satamatunnelin kaukaloa Länsibaana olisi mahdollista sijoittaa etelämpänä, jolloin puuryhmät (kaavamerkinnät hpp ja hpp-1) olisivat säilytettävissä. Osa puista on harvinaisia, vanhoja kynäjalavia.

Etelälaidan puusto muodostaa puistosta katsottuna näköesteen Ilmarisen talon eteen, ja niiden poistaminen tulee muuttamaan puistonäkymää kielteisesti. Vihreän puuston sijaan

puiston asukkaat ja käyttäjien näkymiä dominoisi Ilmarisen talon moderni muurimainen julkisivu.

Länsiväylälle suuntautuva tunnelikaukalon liittymäramppi on kaavassa osittain sijoitettu Lapinlahden sairaala-alueen kaava-alueelle (Tasopiirustus Salmisaari, Piirustus 6001, AFRY, päivätty 3.12.2024). Linjaus on ilmeisesti tehty kaavamaisesti huomioimatta puiston luontoarvoja kyseisessä kohdassa. Kaavaehdotuksen piirustuksessa 6001 nykyiselle puistoalueelle on tässä kohdin sijoitettu noin 2 metriä leveä liikennealue, n. metrin leveä tukimuuri ja osa nousevasta tunnelirampista. Lapinlahti-säätiö katsoo, että liittymä Länsiväylään tulee kokonaisuudessaan sijoittaa puistoalueen ulkopuolelle, koska k.o. kohdassa on arvokasta kalliokasvillisuutta. Kaavaesityksen mukainen linjaus tuhoaisi mukulakirveliesiintymän (esiintymä E, Mukulakirvelin ja kirvelilattakoin seuranta 2024, Ramboll Oy) ja uhkasi myös välittömästi linjauksen vieressä olevia kirveliesiintymiä F ja G. Mikäli pohjoisen tunnelirampin linjausta ei siirretä eteläisemmäksi esiintymät F ja G tulevat tuhoutumaan viimeistään Länsibaanan rakentamisen yhteydessä. Esiintymässä F todettiin kesällä 2024 luonnonsuojelulain erityisesti suojeleman kirvelilattakoin toukkia. Siirtämällä pohjoinen ramppi kulkemaan kokonaisuudessaan nykyisen pysäköintialueen kohdalle voidaan säilyttää puistoaluetta. Tämä noin viiden metrin siirtyminen eteläisemmäksi säästäisi luontoarvoja. Mukulakirvelin ja kirvelilattakoin lisäksi kalliolla, jota on kaavassa ehdotettu louhittavaksi, kasvavat muun muassa harvinaiset valkomaksaruoho ja kaukasiamaksaruoho, joita ylilääkäri Sælan on 1800-luvulla tuonut Lapinlahden sairaalan puistoon.

Lapinlahti-säätiö katsoo, että sairaalapuiston etelälaidan puuryhmät tulee säilyttää kokonaisuudessaan niiden maisemakuvallisen ja puistohistoriallisen arvon takia. Kallioalue tulee arvokkaan kasvillisuutensa ja kirvelilattakoiesiintymän takia säilyttää koskemattomana. Tämä on mahdollista sijoittamalla satamatunnelin aukko muualle, ja siksi Lapinlahti-säätiö katsoo, että mahdollisuutta sijoittaa satamatunnelin suuaukko Porkkalankadun varten tulee selvittää. Lapinlahden sairaalapuistoa suojeleva voimassa olevaa asemakaavaa tulee kunnioittaa.

4. Hyvityssuunnitelma tulee laatia sairaalapuiston voimassa olevan asemakaavan mukaisesti.

Lapinlahden maisemaa on aikojen kuluessa muokattu täytöin ja istutuksin rakentamisajalleen tyypilliseksi englantilaistyylliseksi maisemapuutarhaksi, jossa nurmialueet ja jalopuuryhmät vuorottelevat. Nykyinen kaava määrittelee ne (kaavamerkinnällä ”av”) sairaalapuiston alueet, joita tulee maisemallisista ja puistohistoriallisista syistä säilyttää avoimena. Voimassa olevan asemakaavan vastaisesti näille alueille on kuitenkin satamatunnelin asemakaava-aineistoon sisältyvän ekologisen kompensaaion hyvityssuunnitelman (päivätty 17.12.2024) suunniteltu 1,5–2 metriä korkean mukulakirvelin hyvitysstutuksia (esimerkiksi alue K5). Sairaalapuiston asemakaavan mukaan ”puiston kunnostustöiden tulee perustua puistohistorialliseen selvitykseen ja sen pohjalta laadittuun kunnostussuunnitelmaan.” Hyvityssuunnitelma on siten

laadittu voimassa olevan asemakaavan vastaisesti, osallistamatta sairaalapuiston asukkaita ja kävijöitä, vaikka sillä olisi merkittävä vaikutus puiston käyttöön. Hyvityssuunnitelma tulee laatia voimassa olevan asemakaavan mukaisesti.

Mukulakirvelin hyvitysalueet sairaalapuistossa tulevat merkittävästi heikentämään puiston virkistyskäyttöä, kaupunginvaltuuston 3.2.2021 tekemän päätöksen vastaisesti. Hyvitysalueiden nykykäyttö (pallopelit, piknikit, ulkokirpputori, lasten mäkipulkkailu) jouduttaneen kieltämään ja alueet aitaamaan, mikä merkittävästi vaikuttaa puiston virkistysarvoihin. Tämä on vastoin voimassa olevan asemakaavan määräyksiä: "Puistoon ei saa rakentaa toimintoja erottavia aitoja, lukuun ottamatta alueita, joiden osalta aiheesta on erikseen määrätty." Lisäksi asemakaavan VP/s-määräyksiä käsittelevässä kohdassa vaadittu Museoviraston lausunto suojellun alueen kaikkiin rakennus-, toimenpide- ja maisematyölupia vaativista muutos- ja korjaustöistä ei ole hyvitysistutuksille haettu.

5. Ekologinen hyvityssuunnitelma on puutteellisesti laadittu

Satamatunnelin mukulakirvelikasvustoille esitetty vaillinainen hyvityssuunnitelma ei vastaa Uudenmaan ELY-keskuksen vaatimuksia, aliarvioi epäsuorat haitat ja esittää riittämättömän hyvityssuhteen, mikä ei turvaa uhanalaisen kirvelilattakoin elinympäristön säilymistä.

Asemakaava-aineistoon sisältyvä Helsingin Sataman Ramboll Oy:ltä tilaaman hyvityssuunnitelman luonnos (päiväty 17.12.2024), on vaillinainen eikä johda riittävään hyvitykseen. Kirvelilattakoin kompensaatiosuunnitelmassa esitetään 1,1-kertaista habitaattihehtaarien kompensatiota suhteessa Satamatunnelin ja Länsibaanan suoriin vaikutuksiin. Tämä ei kuitenkaan riitä, sillä kumpikin hanke synnyttää varmuudella myös nyt suunnitelmissa esittämättömiä epäsuoria haitallisia vaikutuksia kirvelilattakoille esimerkiksi ympäristön pölyntymisen, työkoneiden liikkumisen, työmaa-alueiden suunnittelemattoman laajentumisen ja puiston käyttäjien muuttuvien kulkureittien takia. Myös Uudenmaan ELY-keskus on lausunnossaan (25.6.2024) todennut, että jopa "1,5-kertainen hyvitysalue olisi puutteellinen, eikä vastaa ELY-keskuksen ennakkokäsitystä riittävästä hyvityskertoimesta".

Myös Länsibaanan linjaus on vielä sen verran epävarma, että sen osalta suunnitelmissa tulee noudattaa suuria varmuuskertoimia. Kirvelilattakoin kompensatiota tulee siis kasvattaa tavalla, joka ei heikennä Lapinlahden puiston muita luontoarvoja, virkistysarvoja tai kulttuuriperintöarvoja. Mukulakirveliistutuksia tulee kokeilla myös sairaalapuiston lähialueille, kuten Länsiväylän varteen.

Hyvityssuunnitelma on varsin puutteellisesti laadittu. Suunnitelman mukaan satamatunnelihankkeen ja tulevan Länsibaanan ei ole arvioitu aiheuttavan epäsuoria haittoja mukulakirvelialueille. Tämä on yksiselitteisesti väärin. Epäsuoraa vaikutusta kirvelilattakoin elinympäristöön on sekä satamatunnelin rakentamisen aikaan (esim. louhinnan ja irtolouheen kuljetusten kivipöly, kaivannon ympärille pystytettävät meluesteet, lisääntyvä kulutus ihmisten kulkureittien muuttuessa) että sen jälkeen (esim. pienentyneen puistoalueen lisääntyvä

käyttö). Tunneliaukon lähialueella epäsuoraa haittaa tulee arvioida 50 % mukaan. Tätä ei ole huomioitu kompensatiolaskelmassa, joten haitta-alue on esitettyä merkittävästi suurempi.

Hyvityssuunnitelma aliarvioi kompensoitavan määräälan. Kallioporauksen melun takia tarvitaan melueste. Meluesteeksi on esitetty esimerkiksi merikonttiaitaa (YVA-arviointiselostus s. 346). Arvokas mukulakirvelikasvisto sijaitsee välittömästi kallioleikkauksen vieressä, joten hyvityssuunnitelmassa tulee selkeästi huomioida työmaa-alueen (mukaan lukien meluesteen) leveys mukulakirvelialueella. YVA-arviointiselostuksessa on arvioitu, että tunneliaukon läheisyyteen tulee perustaa noin 1000 neliön työmaatukikohta. Työmaa-alueen todellinen leveys ja laajuus tulee olla lähtökohtana luontovaikutusten arvioinnissa ja hyvityssuunnitelman laskelmissa.

Esitetyillä hyvitysalueilla kasvaa puistopuita, jotka juurinen pienentävät tosiasiallista kompensatioaluetta. Tämä huomioiden nettopositiivisuuden saavuttaminen vaatii merkittävästi korkeamman suhdeluvun.

Hyvitysalueiden riskiarvio on puutteellinen. Hyvitysalueiden nykykäyttö (pallopelit, piknikit, ulkokirpputori, pulkkamäki, tapahtumat) ja satamatunnelin myötä muuttuva käyttö tulee huomioida riskiarviossa.

Kirvelilattakoin hyvityssuunnitelman luonnoksen sivulla 35 todetaan seuraavaa: "Mukulakirvelialueiden kasvustojen menestymistä ja laajuutta sekä toukkien esiintymistä seurataan vuosittain tunnelin rakentamiseen saakka (arvioitu rakentamisajankohta 2027 alkaen)." Lapinlahden kirvelilattakoipopulaatioiden kokoa ja elinvoimaa tulee seurata aktiivisesti myös rakentamisen aikana ja sen jälkeen ja tunnelin rakentamistyöt tulee tarvittaessa keskeyttää, jos näissä populaatioissa havaitaan heikentymistä tai muita puutteita.

6. Ekologisen kompensaation onnistuminen tulee kaavamääräyksellä olla rakentamisen ehto

Hävitettävät mukulakirvelikasvustot on esitetyn kaavamääräyksen mukaan kompensoitava erillisen hyvityssuunnitelman mukaisesti (kaavaselostus sivu 26, 27). Asemakaavaselostuksen luonnonympäristön alakohtaa kirvelilattakoita koskien tulee kuitenkin tarkentaa niin, että kompensatiotoimien tulee onnistua ja tämä tulee varmistaa riippumattomin tutkimuksin ennen kuin satamatunnelia aletaan mahdollisesti rakentaa. Ei siis riitä, että toimenpiteet vain toteutetaan, vaan niiden tulee myös selkeästi ja pitkäjänteisesti onnistua.

Lapinlahti-säätiö katsoo, että asemakaavamääräykseen tulee lisätä sana "onnistuneesti": "Rakennustoimia, joilla heikennetään tai hävitetään kirvelilattakoin elinympäristöinä tunnettuja mukulakirvelikasvustoja, ei saa toteuttaa ennen kuin erillisessä, vastuuviranomaisen hyväksymässä, ekologisen kompensaation mukaisessa hyvityssuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet on **onnistuneesti** toteutettu."

7. Lapinlahti-säätiö katsoo, että kaavaesitys ei riittävästi huomioi luontoarvoja ja on siksi sekä alueidenkäyttölain että luonnonsuojelulain vastainen

Satamatunnelin kaavaesityksen pohjoisen tunneliaukon betonikannen ja kaukalon kohdalla sijaitsee Helsingin kaupungin luontojärjestelmän mukaan arvokohde ”Lapinlahden sairaalapuiston etelälaita liepeineen”, joka on luokiteltu arvoluokkaan 1 (hyvin arvokas). Alueen kasvisto on erittäin lajirikas, muodostuen sekä sairaalapuistoon istutetuista lajeista että luonnonvaraisesti alueelle asettuneista kasveista. Arvokasvillisuus uhatulla alueella muodostuu niitty- ja kalliokasvillisuudesta. Puiston länsireunan kallioalueella on alueen historiaan liittyvää arvokasta kalliokasvillisuutta, kuten harvinaisia maksaruohoja, mäkiarhoa, ruoho- ja nurmilaukkaa, hopeahanhikkia, mäkikuismaa ja heinäratamoa.

Kaavaesityksen mukainen tunnelilinjaus uhkaa tuhota Lapinlahden puistosta löytyvän mahdollisesti Suomen laajimman mukulakirvelikasvuston, joka on uhanalaisen ja erityisesti suojeltavan kirvelilattakoin isäntäkasvi. Erittäin uhanalaisen kirvelilattakoin ydinalue sijaitsee suunnitellun suuaukon kohdalla. Huomioiden rakennusaikainen työmaa ja sen myötä lisääntyvä kulutus menetetty alue tulee olemaan merkittävä. Kaavaesityksen toteuttaminen hävittäisi täten suuren osan kirvelilattakoin esiintymisalueesta, joka suoraan tai epäsuorasti. Tälle on esitetty ekologisia hyvitystoimia, jotka kuitenkin ovat sekä riittämättömiä että epärealistisia.

Uudenmaan ELY-keskuksen 11.3.2024 päivätty perusteltu päätelmä satamatunnelista toteaa, että vaihtoehdolla A, jonka perusteella esillä oleva asemakaavaesitys on laadittu, ”on merkittäviä haitallisia luontovaikutuksia” ja ”suurimmat kielteiset vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön”. Lapinlahti-säätiö katsoo, että asemakaavaesitys ei riittävästi huomioi ELY-keskuksen perusteltua päätelmää.

Asemakaava on alueidenkäyttölain 54 §:n vastainen, sillä se tuhoaa Lapinlahden luonnonympäristön erityisiä arvoja. Kirvelilattakoi on erittäin uhanalainen ja luonnonsuojelulain (9/2023) 75 §:n mukaisesti luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) liitteessä 6 mainittu erityisesti suojeltava n laji. Luonnonsuojelulain 76 § mukaan uhanalaiset eliölajit tulee ottaa huomioon kaavoitusta koskevassa päätöksenteossa.

Lapinlahti-säätiö katsoo, että satamatunnelia tulee linjata niin, että kirvelilattaloin elinympäristö säilyy. Tämä tarkoittaa tunneliaukon siirtämistä joko lännemmäksi (ns vaihtoehto D) tai eteläisemmäksi Porkkalankadun varten.

8. Satamatunnelin asemakaavaesityksessä ei ole huomioitu valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa ja maakuntakaavaa

Asemakaavan kuvauksen lähtökohdissa on oletuksena että matkustaja- ja rahtiliikenne Helsingin ja Tallinnan välillä tapahtuu jatkossakin meriteitse. Koska kyseessä on merkittävä kaava- ja infrastruktuurihanke, tulee asemakaavan lähtökohdan kuvaus ylittää riittävän kauas tulevaisuuteen.

Lain voiman saaneen Uudenmaan maakuntakaava 2050:n ja Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan kaavakartan mukainen Tallinna-tunneli yhdistettynä jo rakenteilla oleva Rail Baltica -yhteyteen tulevat 2050-luvulla ratkaisevasti vähentämään satamaliikennettä Helsingissä. Satamatunnelia tarvitaan vain Tallinnan tunnelin valmistumiseen saakka, eli vain parinkymmenen vuoden ajan. Täten satamatunnelin hyöty ja kustannushyöty jäävät pieniksi suhteessa tunnelihankkeen haittoihin Lapinlahden sairaalapuiston ainutlaatuisen kulttuurimaisemaan ja sen luontoarvoihin.

Nykyinen geopoliittinen tilanne on luonut tarpeen vahvistaa huoltovarmuutta ja suojata yhteyksiä myös etelän suuntaan. Sotilaallisten kuljetustarpeiden ja merenkulkuun katkeamisen uhan kasvaessa Tallinnan tunnelin rakentaminen aikaistunee. Helsingin kaupunki on lausunnossaan liikenne- ja viestintäministeriölle luonnoksesta valtakunnalliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi vuosille 2026–2037 (Kaupunginhallitus 1378, 3.3.2025) kannattanut Tallinnan tunnelin selvittämistä ja katsonut, että on välttämätöntä tuoda esiin Tallinnan tunneli valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa.

Lapinlahti-säätiö katsoo, että historiallisen puiston ja siihen liittyvien luontoarvojen tuhoaminen mahdollisesti vain parikymmentä vuotta käytössä olevan tunnelin takia olisi peruuttamaton virhe.

Lapinlahti-säätiö katsoo, että kaavaselostuksen lähtökohdan kuvauksessa tulee maakuntakaavaan mukaisesti mainita myös Tallinnan tunnelia ja sen vaikutusta satamatunnelin tarpeeseen.

9. Satamatunnelin asemakaavassa tulee määrittää Lapinlahden sairaalapuiston eteläosaa halkovan kaukolämpöputken sijoitus

Asemakaavaselostuksen mukaan sairaalapuiston eteläosan mukulakirvelikasvustoa halkova kaukolämpöputki sijoitetaan maanpinnan alapuolelle tai osaksi tunnelirakennetta siten, että sen vaikutus puistoalueeseen on mahdollisimman pieni. Lapinlahti-säätiö esittää, että kaavaselostuksen teksti muutetaan niin, että kaukolämpöputken sijoittaminen puistoon estetään.

Sijoitus puistoon kevyen liikenteen Länsibaanan alle edellyttäisi mittavaa kalliolouhintaa, maansiirtotöitä ja puiden kaatoa, jotka muodostaisivat merkittävän uhan jäljelle jääneelle, tunnelikaukalon johdosta merkittävästi pienentyneelle mukulakirveliesiintymälle.

Luonnonsuojelun näkökulmasta säästävien vaihtoehtojen sijainti on kaukolämpöputken sijoittaminen osaksi tunnelirakennetta tai vaihtoehtoisesti välittömästi Ilmarisen talon pohjoisseinustalle, jalkakäytävän ja pyörätien alle. Kaukolämpöputken sijoitus on siksi ratkaistava satamatunnelin asemakaavan yhteydessä.

Lapinlahti-säätiö katsoo, että sopiva tekstimuotoilu on (kaavaselostus sivu 26): ”Sairaalapuiston eteläosaa halkova kaukolämpöputki sijoitetaan osaksi tunnelirakennetta tai Ilmarisen talon pohjoisreunustan jalkakäytävän ja pyörätien alle.”

Yllä oleviin kohtiin viitaten Lapinlahti-säätiö katsoo, että Länsisataman satamatunnelin asemakaava ja asemakaavan muutos ei esitettyssä muodossa ole lainmukainen tai hyväksyttävissä. Vaadimme kaavan hylkäämistä tai vähintään sen palauttamista uuteen valmisteluun.

Kaavassa ei ole alueidenkäyttölain 5 § mukaisesti huomioitu kulttuuriarvoja, luonnon monimuotoisuutta ja muita luontoarvoja. Alueidenkäyttölain 54 § mukaan rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää. Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuurihistoriallisten arvojen osalta kaavan suojelumääräykset ovat riittämättömiä.

Lapinlahti-säätiö pyytää, että Helsingin kaupungin perusteltu kannanotto muistutukseen sekä tieto kaavan hyväksymisestä koskevasta päätöksestä viipymättä lähetetään säätiölle, osoitteeseen Lapinlahti-säätiö, c/o Lapinlahden Lähde Oy, Lapinlahdenpolku 8 C, 00180 Helsinki sekä sähköpostitse osoitteeseen kristian@lapinlahtisaatio.fi

Helsingissä 19.5.2025

Lapinlahti-säätiö sr:n puolesta

Kristian Wahlbeck

hallituksen puheenjohtaja

Lapinlahti-säätiö sr

Mika Ahokas

hallituksen jäsen

Lapinlahti-säätiö sr

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 9 pages before this page

Dokumentet inneholder 9 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 9 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 9 sider før denne side

Detta dokument innehåller 9 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende